

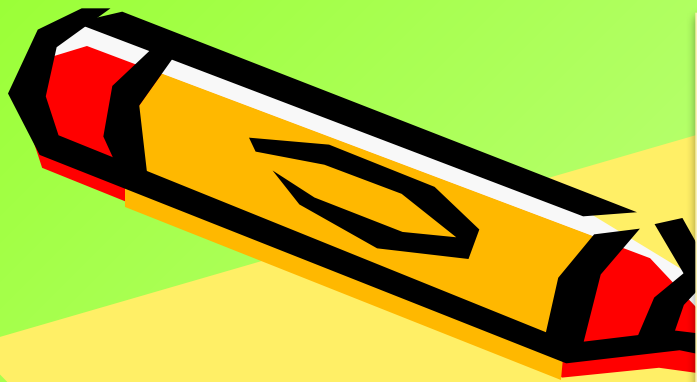
МБОУ «СОШ№35» г. Грозный

КЛАССАЛ АРАХЪАРА МЕРОПТРИЯТИ

«25-Г1А АПРЕЛЬ – НЕНАН МЕТТАН ДЕ»

Хьехархо: Чемирзаева Яха
Сайпупудиновна

Чоь хаза кечйна ю:

Даймехкан 1аламан суьрташца, б1авнийн
суьрташца.

Пенаца д1атовьхна йозанаш ду:

Шен ненан мотт ца хууш верг нана йоцу
буобер ду.

/кица /

«Кхо х1ума ду дуьне...»

дешаш, вовшех даьхча кхуй а леш: Даймохкий,
ненан моттий, халккий. Тхо-м - нохчий, г1алг1ай
Казахстанехьчул чомехь даа, цигахьчул дезаниг
т1едуха ца даьркиний тхешан маха, ц1а, карахь-
куйгахь а, т1ехь а доццухехь. Тхо ц1а оьху:
Даймохкий, ненан моттий, тхешан къаммий
цхьаьний бен мегаш дацарна».

/А.Сулейманов /

«Хьо ца безаш волчо

Шен нана лорур яц,
Ненан сий цадечо
Мехкан сий диър дац...»

/Б. Саидов /

«Кхидолчу къаьмнашна,
Шайниш а санна,
Нохчашна шайн мотт а
Сов хьоме бу...»

/Ш. Арсанукаев /

«Шен ненан мотт халкъо,
Сий ойбуш, талашбахь,
Цу халкъан парг тато
Цхьаммо а хьошур яц.»

/М. Мамакаев /

Шен мотт бийцар сийлахь ду.
Кхечу къаьмнийн мотт хаар а сийлахь,

/Халкъан

хьекъалера/

Мукъам.: «Ненан мотт» илли.

/Дешнаш Ш. Арсанукаевн, мукъам 3.

Дуларвин /

Д1адолор: Хъехархочун дешнаш

Де дика дойла шун, хьомсара накъостий!

Таханлера вайн цхьаьнакхетар лерина ду ненан ма

Вайн ненан мотт-иза нохчийн мотт бу.

Тайп-тайпанчу хьелашкахь хилла и: оьшуш, ца оьшуш

безаш, ца безаш, амма таханлерниг санначу дийне

сатийсина цуьнца шовкъ йолчара.

25-21а апрель – Ненан меттан деза де хилар т1еч1а

шайн сацамца вайн сийлахьчу куьйгалхоша.

Вайн массеран ц1арах Дела реза хуьлда царна!

Дала ницкъ лойла вайна ненан мотт оьшучу барамехь караберзо!

Дешархо:

Дуьненан уггаре баккхийчу тамашех цхьаь адаман мотт бу.

Адам кхидолчу дийнатех къасточу билгалонех коьртаниг а мотт бу.

Дуьненахь дехачу х1ора къомана а шен мотт белла Дала.

Дешархо:

Вай нохчий ду.

Веза Воккхачу Дала кхоьल्लीна вай нохчий. Цо делла вайна нохчийн сибат.

Цо елла вайна нохчийн амал.

Цо делла вайна нохчийн г1иллакхаш, ламасташ.

Дешархо:

Цо белла вайна нохчийн мотт!

Хьо винчу, х1ара дерриг а Дуьне хьуна совг1атна деллачу,
хьан цхьаь бен йоцчу, кхин хила йиш йоцчу хьан НЕНАН МОТТ –
х1ун

х ир ду цул деза, цул

1. Со вина Кавказан ломахь,
Къоьжачу бахъашна

юккъехь.

Аьрзонийн баннашна
лулахь,

Нанас со кхийна берахь.
Цигахь со набарна товжош,
Цо олу аганан илли,
Декара, дог хьоьстуш,
довха,
Сан нохчийн маттара илли

2. Сарахь цо туйранаш
дуьйцуш,

Со цунах хьерчара
кхоьруш,
Я халкъан илли цо олуш,
Д1атуьйра набаро хьоьстуш.
Шаьш хьегна баланаш
балхош,
Вайн халкъан турпалхой

хьерш,

Дайн-дайша даьхна и

илла,

Декара дог дийжош, долуш

3. Цу иллин дешнашца гора
Даймехкан исбаьхьа суьрташ,
Маршоне, Даймахке безам,
Вайн дайша кьийсамехь
гайтар.

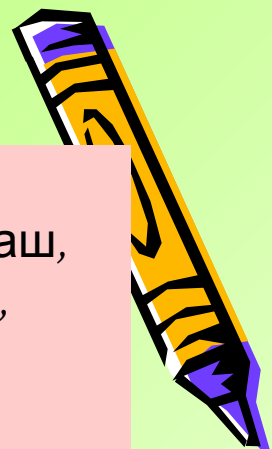
Ненан мотт хьуна т1е тийжаш,
Хьоьца шайн баланаш
балхош,
Хьоьца шайн дог-ойла
г1иттош,

Ловш дийна уьш и буюрса
денош.

4. Хьоьца ду суна мел дезнарг,
Вина мохк, нанас сан хьестар.
Хьоьца ду сан велар, велхар,
Дахаре сан болу безам.

Бекалахь, ненан мотт, тахна,
Дуьнене машаре кхойкхуш,
Лаятта т1ехь Къинхьегам,
Нийсо,

Вошалла, Ирс, Машар
кхайкхош.

Нохчийн мотт вайн кьоман аз ду,
вайн кьоман илли ду, вайн кьоман
назма ду.

Дешархо:

Ненан матто *1*амадо вай Даймохк
беза.

Цо *1*амадо вайна нохчийн обзда
гиллакха

**С-М. Гелагаев «Ненан
МОТТ»**

1. Сайн ненан дагна

к1ел

Дог тохаделча,
Буйлира нохчийн

МОТТ

Син т *1*амарх сан.
Цу маттахь дуюххъара
Ден назма хезча,
Хезира седарчийн
Тийналла схъа.
Хезира чарташа
Еш йолу ойла.
И ойла мел хеза
Хир бу вайн мотт.
Вуьссур вац

дуюннахь

Цхъа а вайн байлахь.

Цу маттахь мел олу:

2. Цу маттахь бералло
Хьобсту шен тайниг.
Цо дагахь латтайо
Аганан йиш.
Цу хазчу эшаран
Мукъам а тайна,
Декош ю Нохчийчой
Шен хьабъна хиш.
Матто вай *1*амадо
Назманащ ала,
*1*амадо биц ца бан
Вайн наной,дай,
*1*амадо бохург дан
Сийлахьчу Дала...

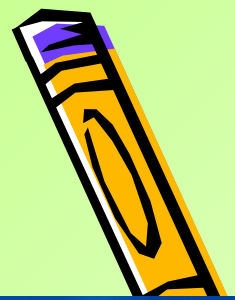
Илли «Лаьмнийн мукъам»

/Дешнаш 1.Юсуповн, мукъам А.

Эльдархановн /

Магомадова Резида «Уьнше

Уьншеран заманан
К1оргене яхна
Вайн халкъан д1адахнарг
Со кего йоьлча.
Хилла хьо, нохчийн мотт,
Массарал сийлахь
Хьо ларбеш иэгарна
Вайн к1ентий ц1ийлахь.
Дуьненан уггар
Мерза дош «Нана»
Вайн дайша, нохчийн мотт
Хьан дашца аьлла.
Цул т1аьхьа массарал
Сийлахь дош «Даймохк»
Х1етахь ахь тесначу
Орамах даьлла...

базарахь,
Цхьаьнггера юхалург баьккхина
бацара –
Кхольлина хилла и вайн дайша
азаллехь.
Ас лору дуьненчохь мел долу
меттанаш,
Нохчийн мотт – гуттара а сан оьзда
дозалла,
Южаллин цамгаро д1алаьцна
меттахь 1аш,
Цу маттахь дийр ду ас весет а
доьзале.

Цу маттахь нанас со дуьххьара
хьаьстина,
Цу маттахь некъан дош дадас а
кхайкхина.

Цу маттахь дуггара гергарчу сан синна

Илли «Даймахке

сагийсар»

Дешнаш М. Гадаевн,

Сан, ганахь цхьа висча, дог-ойла
айинаш

Адуев 1иса «Нохчийн мотт»

Хьоьца ду жовх 1арш,
Меттан куц толо,
Бу хьоьца лаца мукъ,
Кховдийнарг къомо.
Велларг а тергалван,
Ду хьоьца марчо,
Муьлххачу т1ег1ан т1ехь
Хилла хьо маршо.
Нохчийн мотт! Ненан

МОТТ!-

Лам чурьа татол.
Хьан лар ю к1орга 1ин –
Оьздангаллин г1арол.
Хьо бен бац сан аг1о –
Сан куьйга аьтто,
Дог дуззуш сан кийрахь
Нохчалла латто...

Хъехархо:

Ненан меттан денца декъалдеш вайн президента Кадыров

Рамзана Ахматовича

аьлла дешнаш дало луур дара суна:

«Муьлххачу къоман коьрта билгало а, къам шен амалх, г1иллакхех, эхь-бехках, 1адатех ца долуйту мокхазан ч1аг1о ю мотт. Цунах херделла адам, лакхахь хъахийначу сийлаллех хер ца луш ца дуьсу. Ткъа мотт бицбинчо шен кхерч, ша схъаваьлла бух, дайн мохк бицбо. Цунна шен селханлера де а, кханенга боьду некъ а ца хаьа. Ишттаниг къилба дайна, адамаллин мехаллех тилла ву...

Вешан дай санна нохчий хилла дуса дезаш ду вай. Вайн nanoша уьншерийн оьмарера таханлерачу дийне кхаччалц кхиош хилла къонахий кхиоран раг1 вайна т1екхаьчна. И къонахий кхио беза аганан илли нохчийн маттахь олуш, дуьххьарлера туьйра нанас шен аьхначу маттахь дуьйцуш. Аганара г1аьттича цу к1антана бакъболчу къонахийн собар, доьналла, хьуьнарш доьзуйтуш, царех дозалла дан, масал эца, цаьрга нисвалар 1амош. Дас халонаш лан, осалниг емалдан, г1ийлачун г1о лаца кечван веза шен во1. Иштта, вайн нанойн масалш т1ехь кхио беза мехкарий. Ненан ховхачу маттаца и дан таго а ю...»

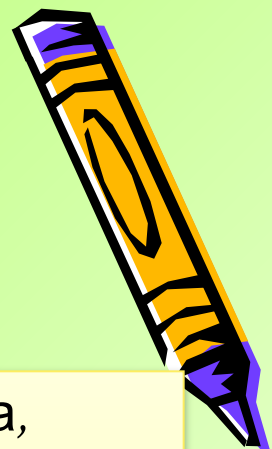
. Заманийн къизаллаш
хьабхна,

Маршоне къуйсуш дай
бабхна,
Къонахчун яхь ларъеш
цара,
Дьоналла гайтина майра.
Г1иллакхашца хаздина
дайша,
Кегий нах, церан сий
дейша!

. Х1ара дуйне кхобллина
деза,
Оьшуш дац и дита деса.
Г1иллакхашца хаздан и
хьовса,
Уьш дошош волчуьнца
къовса.

Адамаш кхий вай дайша,
уьш поруш, церан сий
дейша!

. Вайн наной тешаме хилла,
Эхь-бехках даим ларбелла,
Хьешана кхерч бовха латтош,
И вазвеш дог-ойла г1аттош.
Мехкарий, нанойх тарлойша,
Г1иллакхца шайн сий лардейша!
. Сингаттам хаало тахна,
Стаг вайча г1иллакхах вобхна.
Вайн декхар сийлаллин деца:
Дайн г1иллакх - герз д1а ма
хеца!
Г1иллакхашца хазди вай дайша,
Адамаш, церан сий дейша!

Илли «Вайчул хаза...»

Дешархо:

Ненан мотт,
Хьо бека бисалахь,
Тахконза дисинчу
аганна.

Ненан мотт,
Хьо хезчохь бисалахь
Нана мел езачу
берана.

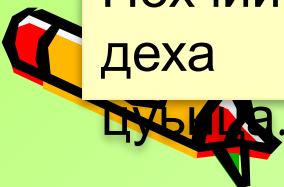
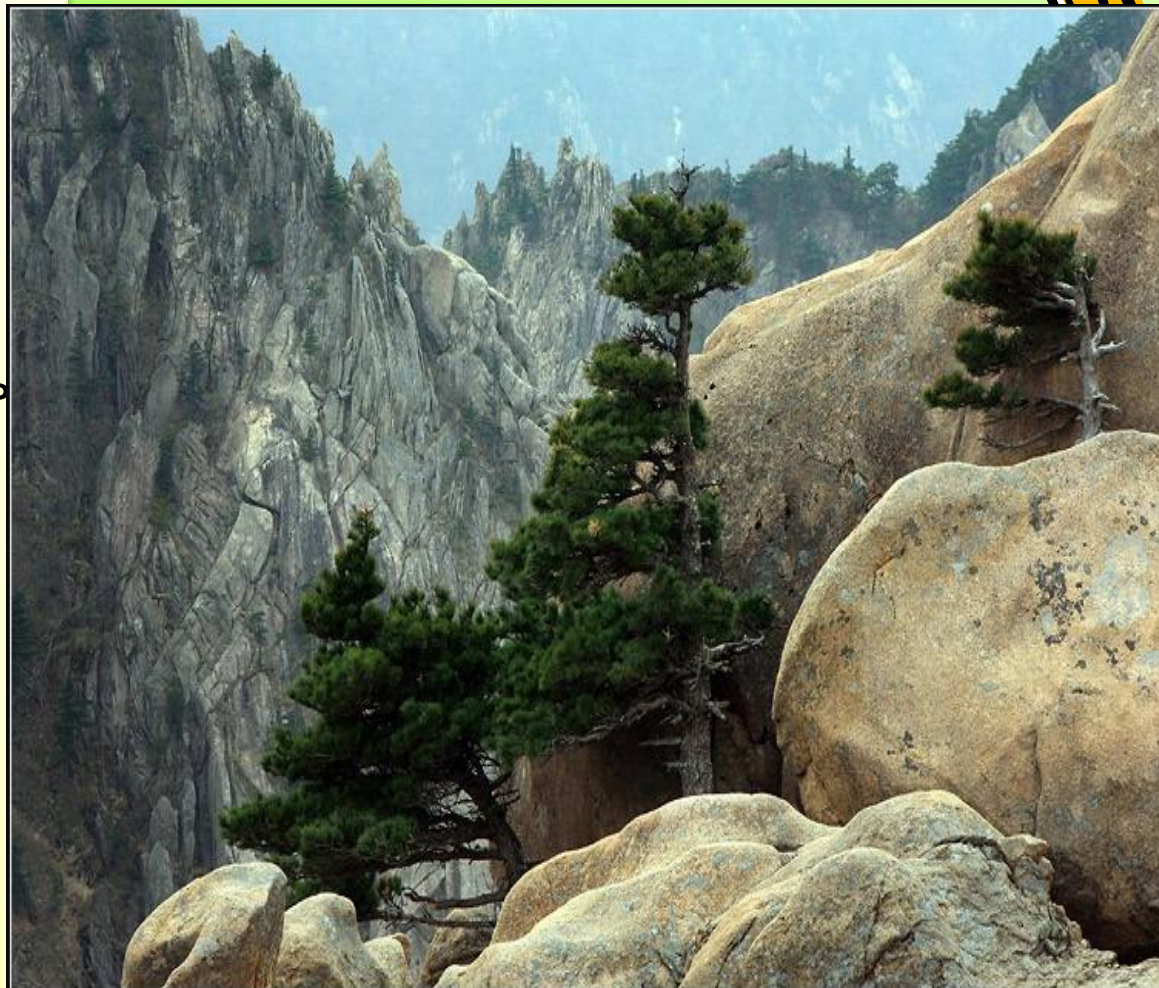
Дешархо:

Нохчийн мотт,
Хьо бийца бисалахь
Ненан мотт мел

безачунна:

нохчийн мотт,
Хьо баха бисалахь,
Нохчийн къам мел
деха

дуьда.

1 Къоьжачу вайн

лаьмнийн

Дог кура баххъаш,

Вайн тог1еш,

шовданащ,

Б1ешерийн хъаннаш-

Д1аэца тахана

Хъайн дола ахь уьш,-

Дас, весет, деш,

хъайна

Йитина хазнаш.

Д1аэца ахь х1инца,

Дайша шайн ц1ийца

Заманийн йохаллехь

Лардина латта.

Даймохк хъайн

д1аэца,

Раг1 хъан ю х1инца,

Ден весет

кхочушдан,

Юкъ ехий, г1атта.

Ларбе мохк,

Хазбе и,

Ца еш мало.

Т1аккха, хъайн весет

2. Б1ешерийн

къийсамехь,

Са санна, лардеш.

Таханенга кхачийна

Вайнехан г1иллакх.

Доттаг1ий хилла вай

Вежарех тарбеш,

Орцанна кхайкхаза

Кхочуш вай хилла.

Лаьмнашкахь даиман

Дина сий Ненан,

Воккханиг лийрина

Жимчо, деш г1уллакх.

Раг1 хъоьгахь ю

тахана,

Вас ца еш дена,

Д1аэца цуьнгара

Дайн оьзда г1иллакх.

Ларде и, хазде и,

Ца еш мало,

Т1аккха, хъайн весет

деш,

К1анте д1ало.

3. Хазнашлахь хазна ю

Ненан мотт къоман.

Ненан мотт мел бежа,

Къам дуьсу даха.

Ткъа нагахь мотт шен
лахь,

Къам, лей, д1адолу,

Ненан мотт бицбинарг

Сийсазво наха.

Нохчийн мотт и –

халкъан

Синхазнийн хьоста –

Къийсамехь ларбина

Массо а ханна.

Раг1 х1инца хъоьгахь ю,

Д1аэций, хъаста,

Ден весет кхочушде,

Къонахчо санна.

Ларбе мотт, хазбе и,

Ца еш мало.

Т1аккха, хъайн весет

деш,

К1анте д1ало.

Илли « Ненан маттах ма
херлолахъ »

/дешнаш а, мукъам а
халкъан/

Мероприятин ж

